

к.ф.н., доц. Мирослава Шевченко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Інститут філології, Кафедра української та російської мов як іноземних

тел. +38 044 239 34 39

e-mail: m.shevchenko@knu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7659-4007>

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ТА ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОРОТКИХ ГУМОРИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ У СИСТЕМІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМЦІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ABSTRAKT

LINGWOKULTUROLOGICZNY I DYDAKTYCZNY POTENCJAŁ HUMORYSTYCZNYCH TEKSTÓW W SYSTEMIE NAUCZANIA CUDZOZIEMCÓW JĘZYKA UKRAIŃSKIEGO

Celem badania było uzasadnienie sensowności włączenia tekstów humorystycznych do materiałów edukacyjnych z języka ukraińskiego i wypracowanie metodycznie poprawnego systemu pracy z ich wykorzystaniem. Do realizacji rozmaitych celów badawczych zastosowano różnorodne metody: techniki obserwacyjne, pozwalające wyjaśnić reakcje obcojęzycznych studentów na żarty pojawiające się podczas nauki, eksperyment hipotetyczno-indukcyjny, służący określeniu potencjału dydaktycznego i lingwokulturologicznego proponowanych tekstów oraz eksperyment metodyczny, dający możliwość udowodnienia skuteczności dydaktycznej tekstów humorystycznych. Wyniki badania potwierdzają, że twórcza praca z krótkimi tekstami humorystycznymi zachęci studentów do aktywności, zmotywuje ich do komunikacji w języku ukraińskim i pozytywnie wpłynie na stopień ukształtowania kompetencji komunikacyjnych.

Słowa kluczowe: tekst humorystyczny, kryteria wyboru, przykładowe zadania

ABSTRACT

LINGUOCULTURAL AND DIDACTIC POTENTIAL OF SHORT HUMOROUS TEXTS IN THE SYSTEM OF UKRAINIAN LANGUAGE TEACHING TO FOREIGN STUDENTS

The goal of the research is to explain the reasonability of including humorous texts in study materials for the Ukrainian language, and to work out a methodically correct system of using them with a foreign audience. Observational methods were used to find out how foreign students react to jokes during the study process, hypothetical and inductive experiment – to define the didactic and linguocultural potential of proposed texts and methodic experi-

ment – to prove the educational efficiency of humorous texts. The research results confirm that creative work with short humorous texts will stimulate students to work actively in the classroom, motivate them to communicate in Ukrainian, and positively influence the level of communication proficiency.

Key words: humorous text, selection criteria, exercise samples

Вивчення іноземної мови не обмежується засвоєнням її структури й системи, а підкріплюється умінням доречно застосовувати вербальні та невербальні засоби залежно від комунікативної ситуації, відповідно до соціальних ролей і правил поведінки, узвичаєних у певній мовній спільноті. Українська мова для іноземного студента (як мова спілкування та мова навчання) стає дієвим інструментом його практично-побутової адаптації та активного залучення до всіх сфер життєдіяльності в країні. Іномовець може стати повноцінним учасником міжкультурної комунікації, якщо дотримається кількох умов: успішно пройде всі етапи акультурації та отримає належний обсяг фонових знань, що визначають структуру українського мовлення і впливають на зміст, віддзеркалюючи його національно-культурну специфіку. Тому викладачі й студенти-іноземці мають перед собою спільну мету – формування та постійний розвиток комунікативної компетенції, яка, на думку Олени Селіванової, передбачає не лише наявність знань, а спирається на уміння та навички будувати інтенційно-стратегічну програму комунікації, контролювати її в процесі спілкування. Не менш важливою для рівноправного спілкування з носієм української мови є здатність іномовця орієнтуватися на співрозмовника, передбачати його реакції; обирати відповідні до ситуації засоби комунікації та декодувати їх; долати комунікативні перешкоди, виходити з комунікативного «глухого кута» тощо¹. Комунікативна компетенція – багаторівневе утворення, що об'єднує різні мікросистеми, серед яких важливе місце посідають лінгвокультурологічна й стратегічна компетенції. Комунікативна взаємодія буде досягнута, коли носій іншої мови засвоїть український мовний код, який дасть йому можливість розуміти лінгвокультурний контекст: нормативно-ціннісні орієнтири українського народу, звичаї та традиції, моделі поведінки, соціальні й мовні стереотипи; брати ефективну участь у спілкуванні, дотримуючись правильних стратегій і тактик.

Українську мову іноземні студенти опановують передусім в умовах навчального середовища, вона для них не виступає елементом звичного мовного й соціального простору, тому накопичення мовленнєвого досвіду відбувається не спонтанно, а завдяки виконанню великої кількості різноманіт-

¹ О. Селіванова, *Основи теорії мовної комунікації*, Черкаси 2011, с. 110–111.

них завдань. Щоб наблизити навчальне середовище до реального, викладачі пропонують студентам для ознайомлення, поряд із іншими, короткі гумористичні тексти з виразним національно-культурним потенціалом, які відбивають світовідчуття українців різних соціальних прошарків, ставлення людей до сучасних подій, і своєрідно ілюструють суспільну свідомість.

Актуальність запропонованого дослідження зумовлена орієнтацією сучасної методики навчання української мови на розвиток креативних здібностей іноземних студентів під час сприймання усних і письмових текстів, зокрема гумористичного характеру, які своєю чергою сприяють формуванню комунікативної та дотичної до неї лінгвокультурологічної компетенції.

Мета – обґрунтувати доцільність залучення гумористичних текстів до навчальних матеріалів з української мови та виробити методично правильну систему роботи з ними в іншомовній аудиторії.

Досягнення мети передбачає розв'язання таких ключових завдань: з'ясувати критерії добору гумористичних текстів, прийнятних для розгляду їх іноземцями; описати засоби і способи створення комічного ефекту у вибраних гумористичних текстах; запропонувати зразки завдань для роботи з короткими гумористичними текстами.

Матеріалом для дослідження послужили короткі гумористичні тексти, вилучені із соціальної мережі Facebook (сторінки *Центр Перекладу Алеско / Alesko Translations Center Ukraine* та *Український Фейсбук*) з урахуванням етичних та естетичних норм, яких слід дотримуватися у міжкультурному спілкуванні.

У процесі проведення дослідження були застосовані такі методи: спостереження, гіпотетико-індуктивний (під час добору текстів), методичного експерименту.

Результати дослідження. Комунікативна успішність та когнітивна природа гумору перебуває в колі інтересів дослідників різних галузей науки. Так, неврологи, філософи, психологи досліджують процеси у мозку людини, які приводять до появи висловлень, що не сприймаються серйозно² та вивчають почуття гумору як психологічний конструкт³, соціологи розглядають гумор як основний засіб соціалізації, комунікації та взаєморозуміння⁴, мовознавців цікавлять мовні засоби створення гумористичного за-

² M.M. Hurley, D.C. Dennett, R.B. Adams, *Inside Jokes: Using Humor to Reverse-Engineer the Mind*, London 2011; S. Weems, *Ha! The science of when we laugh and why*, New York 2014.

³ О.О. Зайва, *Особливості використання почуття гумору як ресурсу психологічного подолання*, Харків 2006.

⁴ О.В. Голозубов, *Соціологія гумору: комунікативні та поведінкові аспекти*. „Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки” 2012, Випуск 2, с. 101–106.

барвлення тексту⁵, а педагогів⁶ – можливості використання гумористичних текстів з навчальною метою. Змістовний аналіз здобутків провідних різногалузевих фахівців свідчить про складність та багатовимірність феномену гумору, що відповідно зумовлює появу великої кількості підходів до його вивчення. Хоч окремі дослідження можуть розкрити сутність гумору не повною мірою, а висвітлити лише окремі його характеристики, вони надзвичайно важливі й корисні для створення дидактичних алгоритмів роботи з гумористичними текстами в іншомовній аудиторії, орієнтованих на формування лінгвокультурологічної компетенції.

Сміхові компоненти можуть проникати до багатьох текстів: літературних, медійних, текстів публічних промов, дописів у соціальних мережах тощо. Об'єктом нашого дослідження стали короткі гумористичні тексти, які ми, дотримуючись думки К.Ломоносової, визначаємо як «зафіксовані на письмі продукти мовленнєвої діяльності, що характеризуються інформаційною насиченістю, лаконізмом, комунікативною завершеністю, компресією та виразністю мовних засобів»⁷.

Вважаємо такі тексти (від одного до п'яти невеликих речень, із візуальним супроводом та без) ефективним навчальним матеріалом. Проаналізовані тексти були дібрані із соціальних мереж, бо саме в них, завдяки інтернету, відбувається стрімке поширення будь-якої інформації, яке не має часових, географічних та мовних обмежень. Ніл Фергюсон, описуючи історію вертикальних та горизонтальних структур суспільства, вважає, що «персональний комп'ютер і смартфон зробили мережі такими ж могутніми, як у часи Лютера їх робили памфлет і книжка»⁸. Гумористичні тексти створюються у просторах інтернету, але швидко виходять за його кордони й починають активно функціонувати в сучасному суспільстві, з одного боку, відображаючи традиції української народної сміхової культури й особливості менталітету нашого народу, а з іншого, – оперативно реагуючи на проблеми сьогодення. У жартівливих текстах виявляється взаємозв'язок між мовою та культурою українського суспільства, відкривається транс-

⁵ Н. Прокопенко, *Експресивно-оцінна семантика мовних одиниць в українському гумористичному дискурсі ХХ – початку ХХІ століть*, Суми 2017; К.С. Ломоносова, *Функціонально-комунікаційна система малих текстових форм у мас-медіа: структура і типологія (на матеріалі пресових та інтернет-видань)*, Київ 2016.

⁶ Г. Швець, *Теорія і практика навчання української мови іноземних студентів гуманітарних спеціальностей*, Київ 2019; М. Шевченко, *Національна специфіка анекдоту: умови успішності сприйняття в іншомовній аудиторії*, [в:] *Традиції и новаторство в филологических исследованиях*, Бельці 2016, с. 5–8.

⁷ К.С. Ломоносова, *Функціонально-комунікаційна система малих текстових форм у мас-медіа: структура і типологія (на матеріалі пресових та інтернет-видань)*, Київ 2016, с. 1.

⁸ Н.Фергюсон, *Площі та вежі. Соціальні зв'язки від масонів до фейсбуку*, Київ 2018, с. 441.

льована мовою система його духовних цінностей та оцінок подій, що відбуваються. Щоб правильно сприйняти гумористичний текст українською мовою та адекватно відреагувати – легкою усмішкою чи сміхом, іномовці повинні вміти «бачити» і «відчувати» соціокультурні конотації, прецедентні феномени, розуміти релевантні для українців концепти, крилаті вислови та цитати, фразеологічні одиниці, прислів'я та приказки. Це стане можливим, якщо студент за допомогою викладача буде цілеспрямовано працювати над формуванням та розвитком лінгвокультурологічної компетенції.

Лінгвокультурологічний підхід під час роботи з короткими гумористичними текстами полегшить взаємодію рідної та іншої мовних систем, що спираються на притаманне кожній із них світовідчуття носія мови. Адже гумор, витворений у певного народу, формується під впливом географічних, історичних, політичних, соціальних чинників та прив'язаний до ключових життєвих орієнтирів своєї мовно-культурної спільноти.

Основне методичне завдання, яке ставить перед собою викладач, – «розкрити для студентів-іноземців таємниці українськомовного гумору, навчити їх розуміти жарти, щоб на їх матеріалі розвивати комунікативні уміння й навички»⁹. Проте варто пам'ятати, що чинники, які витворюють самотність українського гумору, одночасно становлять труднощі для іномовців.

Дидактичний потенціал гумористичних текстів, дібраних із соціальних мереж зумовлений такими їхніми параметрами:

1. Лаконічність (мінімальна довжина фраз).
2. Доступність (викладач може підібрати текст залежно від рівня володіння мовою, теми – лексичної чи граматичної, професійної спрямованості студентів).
3. Ситуативність (тексти, що змальовують щоденне спілкування).
4. Пізнавальна вагомість (наявність лінгвокультурологічної інформації).
5. Наочність матеріалів (тексти в соціальних мережах, як правило, супроводжуються ілюстраціями).

Методична вага таких текстів реалізується за допомогою їхніх функцій: пізнавальної, етичної й естетичної, розважальної, релаксаційної, мотивувальної. Студенти, сприймаючи гумористичні висловлення, засвоюють певну когнітивну структуру, яка надає інформацію про довілля, про етичні правила й естетичні вподобання, але водночас налаштовує на оптимістичний погляд на світ та події у світі, створює легку, товариську атмосферу в аудиторії і ненав'язливо дозволяє їм простежити функціонування фонетичних, лексичних, граматичних, стилістичних засобів української мови.

⁹ Г. Швець, *Теорія і практика навчання української мови іноземних студентів гуманітарних спеціальностей*, Київ 2019, с. 253.

Проте не кожний гумористичний текст можна пропонувати для ознайомлення в іноземній аудиторії, при доборі текстів слід враховувати такі критерії:

- 1) відповідність віковим інтересам (молодь і старші люди часто вважають смішними різні речі);
- 2) актуальність (уникнення застарілих реалій);
- 3) толерантність (уникнення текстів, що містять образи за національністю, статтю, орієнтацією, віком, зовнішністю, матеріальним становищем тощо).

Таким чином, неприйнятними для розгляду студентами-іноземцями є тексти, що базуються на національних стереотипах, консервативному баченні ролі жінки/дитини/чоловіка у сім'ї, описах фізіологічних процесів, та містять ненормативну чи лайливу лексику, елементи суржику.

Короткі гумористичні тексти дають змогу продемонструвати студентам-іноземцям лексико-граматичні конструкції, притаманні розмовному мовленню, широкий значеннєвий спектр мовної гри, національну специфіку українських жартів, а також сформувати у них фонові та соціокультурні знання, необхідні для повноцінної комунікації з носіями української мови.

Короткі гумористичні тексти можна використовувати як ілюстративний матеріал, що стосується певної комунікативної теми. З ілюстративною метою варто обирати «прозорі» висловлення, які досить легко зрозуміти представникові іншої мови, оскільки вони не потребують додаткових пояснень. Наприклад, обговорюючи тему «Професійне життя сучасних людей», викладач піднімає питання понаднормової роботи у багатьох організаціях, невміння людей, що прагнуть зробити кар'єру, відпочивати тощо, а потім пропонує такі жартівливі висловлення чи діалоги:

1. *Останній місяць літа, а єдине море, яке я бачив, – це море роботи;*
2. *Дивлюся, відпустка пройде на морі сліз;*
3. – *Що робите на дозвіллі?*
– *Коли?*
– *На дозвіллі.*
– *Це коли?*
– *Ну, у вільний від роботи час.*
– *Не зрозумів запитання;*
4. *На вихідних відпочиваю, виконую лише ті завдання, які подобаються*¹⁰.

¹⁰ Центр Перекладу Алеско / Alesko Translations Center Ukraine, [online], <https://www.facebook.com/alesco.ua>, [доступ: 04.09.2020].

Відповідаючи на виклики сьогодення, в аудиторії (часто дистанційно) обговорюють проблему пандемії, карантинних заходів, дотримання соціальної дистанції, дистанційної роботи тощо, а щоб зняти напругу, викликану суцільними обмеженнями, пропонують такі жарти:

1. – *Ти вже годину просто дивишся у вікно.*
– *Не заважай, я гуляю;*
2. *Я йду, протри за мною двері;*
3. – *Вийдеш за мене?*
– *Так не можна ж нікуди виходити;*
4. *Якщо в кожній руці тримати по келиху вина, то нічим буде торкатися обличчя.*
5. *Насправді я щасливий, просто безсимптомно*¹¹.

Обговорюючи плани на майбутнє, бачення перспектив, студентам пропонують вислів, який вони повинні пояснити:

1. *Людина проводить уві сні третину свого життя, решту часу мріє виспатися*¹².

До теми «Система споживання їжі» під час обговорення правильного чи неправильного способу харчування, дотримання дієти чи зловживання нею, доречно запропонувати такий гумористичний діалог:

У кав'ярні

Що ви можете запропонувати без жиру, цукру і глютену?

– *Можу запропонувати вам два види серветок*¹³.

Іншої послідовності роботи потребують короткі гумористичні тексти, які призначені ілюструвати певну граматичну тему. Спочатку студенти докладно опрацьовують граматичні явища, а потім спостерігають, як вони функціонують у мовленні.

Так, вивчаючи у групах студентів-гуманітаріїв способи й засоби вияву ознаки предмета, студенти повторюють способи творення ступеня порівняння якісних прикметників (аналітичні й синтетичні, суплетивні форми: *цікавий – цікавіший – більш цікавий – найцікавіший – найбільш цікавий – якнайцікавіший; поганий – гірший – найгірший* тощо), суфікси й префікси, що становлять словотвірний ярус засобів вираження модифікації кількісного вияву ознаки, яка, реалізується коренем прикметника (*цікавенький, цікавений поганенький, поганюций, поганезний*), допоміжні слова, що перебувають у лексичному ярусі засобів вираження компаративності (*досить цікавий,*

¹¹ Там само, [online], <https://www.facebook.com/alesco.ua/photos/a.392309347461286/5363143050377866/> [доступ: 04.09.2020].

¹² Там само, [online], <https://www.facebook.com/alesco.ua/photos/a.392309347461286/3663740620318126/> [доступ: 05.09.2020].

¹³ *Баба і кіт*, [online], https://m.facebook.com/story.php?story_fbid [доступ: 03.09.2020].

недостатньо цікавий, занадто поганий тощо). Студенти не лише творять від запропонованих прикметників нові слова, видозмінюють кількісний вияв ознаки, збільшуючи або зменшуючи її, але й описують ситуації, у яких можливе вживання таких слів, пригадують, чи траплялися їм такі слова у текстах. Як ілюстрацію вони отримують короткий гумористичний текст: *Купив книжку про перфекціонізм, але вона виявилася недостатньо хорошою або У вашому роду були перфекціоністи? – Так, але не дуже хороші*¹⁴. Студенти вказують на засоби вияву ознаки у цьому висловленні та семантику слова *перфекціонізм*, а також пояснюють, завдяки чому у висловленні досягається комічний ефект.

Гумористичні тексти нестандартні, творяться в результаті небуденного й неоднозначного вживання мовних засобів, коли неоднозначність створюється мовцем свідомо. Для того, щоб гумор, закладений у текст автором-носієм української мови, реалізувався, реципієнт-іномовець повинен сприйняти несумісність, додатковий сенс, другий план, який контрастує з першим. Адже, крім інтелектуального сприйняття жарту, на сприйняття гумору впливають не лише контекстуальні зміни значень слів, але й наявність чи відсутність спільного досвіду в реципієнта та автора (оповідача), асоціації, що виникають у нього після почутого/прочитаного, уявлення про людину, яка створила жарт, тощо.

Методична робота з гумористичними текстами в іноземній аудиторії ускладнюється тим, що «навіть чи можна говорити про усталені конструкції, що обслуговують цей мовленнєвий жанр: гра слів та комізм ситуацій, на чому переважно базуються жарти, є настільки різноманітними явищами, що неможливою є каталогізація жартівливих форм чи конструкцій»¹⁵. Принцип будови коротких гумористичних текстів гнучкий, вони творяться за вільними моделями. Хоч, з іншого боку, в гумористичних текстах наявні типові етикетні формули: привітання, прощання, вибачення, подяки, прохання, компліменту, поради тощо, після них, або до них вживаються досить несподівані мовні засоби. Наприклад:

- *Хочу встигнути замовити у вас столик.*
- *Встигнути до чого?*
- *До побачення.*
- *До побачення!*¹⁶

¹⁴ Там само, [online], <https://www.facebook.com/alesco.ua/photos/a.392309347461286/5298121093546729/> [доступ: 03.09.2020].

¹⁵ Г. Швець, *Теорія і практика навчання української мови іноземних студентів гуманітарних спеціальностей*, Київ 2019, с. 253.

¹⁶ *Центр Перекладу Алеско / Alesko Translations Center Ukraine*, [online], <https://www.facebook.com/alesco.ua/photos/a.392309347461286/4044202492271935/> [доступ: 04.09.2020].

У цьому гумористичному діалозі формула прощання *До побачення!* співзвучна прийменниково-відмінковій формі *До побачення*, що означає *Перш, ніж почнетъся романтична зустріч*. За таким принципом створені давні народні жарти, авторство яких не відоме:

а) – Скажіть, будь ласка

– Будь ласка!

б) – Увага!

– Дякую за увагу!

Щоб допомогти студентам-іноземцям сприймати короткі гумористичні тексти, попри їхню різнобарвність, викладач поступово розкриває, як у них твориться та реалізується мовна гра, розглядаючи усі мовні рівні. Таким чином, студенти звикають «приглядатися» до фонетичного, граматичного, лексичного арсеналу мовних засобів і починають розуміти глибину неоднозначностей, закладених у текст.

Наприклад, якщо аналізувати фонетичний рівень, можна помітити, що для створення нового слова часто відбувається заміна в наявному слові одного звука іншим:

а) В Україні пом'якшили карантин і дозволили писати «карантинъ».

б) – Де відпочивали влітку? На Балканах?

– На балконах!¹⁷

На словотвірному рівні часто відбувається оказіональне членування слова, коли нові частини отримують самостійні значення:

а) **Надо Браніч** – звучить як ім'я сербського футболіста.

б) **Моя дієта – море продуктів**.

в) **Якщо на сольний концерт прийшло мало людей, чи можна його називати малосольним?**¹⁸

Часом комічний ефект досягається шляхом поєднання фонетичних та граматичних засобів: свідомо граматична помилка, що породжує семантичну двозначність, накладається на неправильне звукове оформлення слова:

Школярик: – Мамо, як правильно – наосліб чи наосліп?

Мама: – Саме собою, наосліп.

Школярик відповідає в зошиті на запитання: «На чому б ти хотів поката-тися?»: **На ослі п**¹⁹.

¹⁷ Центр Перекладу Алеско / Alesko Translations Center Ukraine, [online], <https://www.facebook.com/alesco.ua/photos/a.392309347461286/4343540245671490/> [доступ: 03.09.2020].

¹⁸ Там само, [online], <https://www.facebook.com/alesco.ua/photos/a.392309347461286/4933030953389080/> [доступ: 03.09.2020].

¹⁹ Там само, [online], <https://www.facebook.com/alesco.ua/photos/a.392309347461286/4970910362934472/> [доступ: 04.09.2020].

На лексико-семантичному рівні мовна гра створюється за допомогою уживання

- 1) слів з однієї лексико-семантичної групи – омонімів, антонімів, синонімів, паронімів, багатозначних слів:
 - а) *Старий Новий рік* – це ще одна нагода почати **нове життя**;
 - б) Спека не **спала**, і я не **спав**;
 - в) – Ти мене не слухаєш! – Чому? Хрипів немає, дихання нормальне.
 - г) – Вас **довести**? – Дякую, мене вже **довели**.
 - г) Любов – це **хімія**, а я гуманітарій²⁰.
- 2) лексичних повторів:

17 грудня

Домашня робота

Як навчитися вчитися?

Одного разу я сів **вчитися**. **Вчився, вчився** і відчув, що **навчився вчитися**. Отже, щоб **навчитися вчитися**, треба багато **вчитися**. Головне не **перевчитися**²¹.

У наведеному уривку із дитячого твору повторення префіксальних дієслів з основою *вчитися*: *навчитися* і *перевчитися* виступає плідним засобом актуалізації асоціативної іронії на рівні тексту. Студентам, у межах експерименту, було запропоновано замінити дієслово *вчитися* на контекстуальні синоніми чи синонімічні словосполучення, щоб проілюструвати, як зникне гумористичне забарвлення. Одна студентка презентувала такий варіант: *Одного разу я сів вчитися. Довго це робив і відчув, що досягнув результату. Отже, щоб чогось навчитися, треба багато працювати. Головне не первертомитися*. Вона зазначила, що перший варіант, незважаючи на тавтологію, їй був цікавішим.

- 3) заміни, поєднання чи переосмислення компонентів фразеологічних одиниць:
 - а) *Поширити в дурні* (замість *пошити в дурні*);
 - б) *Думала, що живу в його серці, виявилось, що сиджу в печінках*²²;
- Методика роботи з гумористичними текстами майже не відрізняється від роботи з «серйозними» чи «нейтральними» і відбувається у кілька етапів.

²⁰ Там само, [online], <https://www.facebook.com/alesco.ua/photos/a.392309347461286/4379106332114881/> [доступ: 05.09.2020].

²¹ *Баба і кіт*, [online], <https://www.facebook.com/babaandkit/photos/a.451544164890400/4052795651431882/> [доступ: 08.09.2020].

²² *Центр Перекладу Алеско / Alesko Translations Center Ukraine*, [online], <https://www.facebook.com/alesco.ua/photos/a.392309347461286/4667198203305691/> [доступ: 03.09.2020].

1. *Дотекстовий етап*. Викладач прогнозує та нейтралізує потенційні труднощі, що можуть виникнути у студентів (особливо у різнонаціональних групах) через різний рівень володіння українською мовою; поверхове знайомство із культурою України; різні цінності та відмінності менталітету.
2. *Робота з текстом*. Читання чи прослуховування короткого гумористичного тексту.
3. *Коментування*. Коментувати може викладач або охочий студент.
4. *Післятекстовий етап*. Виконання завдань: програвання ситуацій, інсценування, закінчення тексту, заміна певних слів.

Особливих контрольних заходів щодо перевірки розуміння гумористичні тексти не потребують, оскільки емоційна реакція – сміх – буде свідчити про правильне сприйняття задуму автора.

Крім традиційної рецепції жартів: читання подумки чи слухання, цікавими для студентів будуть завдання виразно прочитати жарт, правильно його інтонуючи, інсценувати, супроводжуючи доречними жестами й мімікою. Однією із характерних рис коротких гумористичних текстів є діалогічність, що робить їх особливо цінними в дидактичному плані. Розігрування діалогів сприятиме встановленню тісного контакту між учасниками, спонукатиме їх до пошуків чи прогнозування подальших мовленнєвих дій і реакцій на перші репліки. Такий сценарій передбачає знання відповідних соціальних правил, спільних стереотипів поведінки, які належать до лінгвокультурного рівня комунікативних взаємодій, тому нерідко потребує коментарів викладача. Для студентів-філологів своєрідним викликом стане завдання перекласти українські тексти засобами рідної мови зі збереженням мовної гри.

Таким чином, можна дійти висновку, що короткі гумористичні тексти, доцільно використовувати як додатковий, ілюстративний матеріал, який допомагає увиразнити певні комунікативні теми, розвивати лексико-граматичні навички, вправлятися у монологічному та діалогічному мовленні тощо. Робота з ними буде стимулювати студентів до роботи у мікрогрупах, мотивувати до спілкування цільовою (у нашому випадку – українською) мовою, що виявлятиме ступінь сформованості комунікативної компетенції.

Бібліографія

- Baba i kit*, [online], <https://www.facebook.com/babaandkit> [dostup: 08.09.2020].
- Centr Perekladu Alesko / Alesko Translations Center Ukraine*, [online], <https://www.facebook.com/alesco.ua> [dostup: 03–05.09.2020].

- Ferguson N., *Ploshchi ta vezhi. Social'ni zv'jazky vid masoniv do fejsbuku*, Kyi'v 2018.
- Golozubov O.V., *Sociologija gumoru: komunikatyvni ta povedinkovi aspekty. „Suchasne suspil'stvo: politychni nauky, sociologichni nauky, kul'turologichni nauky”* 2012, vyp. 2, s. 101–106.
- Hurley M.M., Dennett D.C., Adams R.B., *Inside Jokes: Using Humor to Reverse-Engineer the Mind*, London 2011.
- Lomonosova K.S., *Funkcional'no-komunikacijna systema malyh tekstovyh form u mas-media: struktura i typologija (na materialy presovyh ta internet-vydan')*, Kyi'v 2016.
- Prokopenko N., *Ekspresyivno-ocinna semantyka movnyh odynyc' v ukrai'ns'komu gumorystychnomu dyskursi XX – pochatku XXI stolit'*, Sumy 2017.
- Selivanova O.O., *Osnovy teorii' movnoi' komunikacii'*, Cherkasy 2011.
- Shevchenko M., *Nacional'na specyfyka anekdotu: umovy uspishnosti spryjnattja v inshomovnij audytarii'*, [v:] *Tradycyy y novatorstvo v fylologycheskyh yssledovanyjah*, Bel'ci 2016, s. 5–8.
- Shvec' G., *Teorija i praktyka navchannja ukrai'ns'koi' movy inozemnyh studentiv humanitarnyh special'nostej*, Kyi'v 2019.
- Weems S., *Ha! The science of when we laugh and why*, New York 2014.
- Zajva O.O., *Osoblyvosti vykorystannja pochuttja gumoru jak resursu psykologichnogo podolannja*, Harkiv 2006.